

KLOTTET I FARSTA OCH VANTÖR

En
rapport
om
klottret
i
Farsta närpolisområde

December 2005

INNEHÅLL

1 Bakgrund och allmänt om uppföljningen

2 Vad har uppföljningen i grannstödsprojektet avsett?

2.1 *Kladd*

2.3 *Taggar*

2.4 *Målningar*

3 Förekomsten av kladd, taggar och målningar

3.1 *Områden med radhus och villor*

3.2 *Områden med flerfamiljshus*

3.3 *Skolor*

3.4 *Kommunala vägar och parker*

3.5 *Tunnelbanan*

3.6 *Köpcentra*

3.7 *Hökarängen är värst utsatt för klotter*

3.8 *En del av Gubbängen är också utsatt*

4 Överväganden

4.1 *Breddad samverkan mellan fastighetsägare i utsatta områden*

4.2 *Ett djärvt grepp?*

5 Förslag

SAMMANFATTNING

I rapporten redovisas en uppföljning av den kartläggning av klotteret i Farsta närpolisområde som gjordes i grannstödsprojektet under 2005. Området omfattar Farsta och Vantör församlingar.

Kartläggningen 2004 i grannstödsprojektet

Kartläggningen i det s.k. grannstödsprojektet under hösten 2004 har redovisats i en rapport till de båda lokala brottsförebyggande råden - FARSTA BRÅ och VANTÖR BRÅ.

Rapporten är daterad den 2 januari 2005. Den omfattar 10 sidor Där finns en rad foton på klotter i de olika mindre stadsdelarna i närpolisområdet.

Klotteret på fastigheter och andra objekt under 2004 och 2005

Kartläggningen har visat att vissa områden i Farsta och Vantör är särskilt utsatta för klotter. Området kring tunnelbanestationen i Hökarängen tillhör ett av de mest utsatta områdena. Även en del av Gubbängen.

Radhus- och villaområdena i närpolisområdet är som regel förskonade från klotter på fastigheterna. Men det finns undantag i Tallkrogen. Flerfamiljsbebyggelsen visar en bättre bild än tidigare.

Fortum, Posten, SL och TeliaSonera

Kabelskåp och större byggnader för transformatorer m.m. – ägda av Fortum – var praktiskt taget alltid nerklottrade vid kartläggningen 2004. Det gällde även 2005.

Men Fortum har sanerat klotter på en del byggnader, bl.a. en större byggnad vid slutet av Ågesta Broväg mot Sköndal. Klotter har inte återkommit på denna byggnad i samma utsträckning som tidigare.

SL har en stor byggnad vid Lingvägen mitt emot Söderledskyrkan. Den var fullklottrad vid kartläggningen. Den har sanerats under året. Klotteret har inte återkommit.

Kommunala vägar och parker

Klotter är vanligt i och vid gångar under vägar och vid tunnelbanor. Kommunen har av allt att döma låtit sanera klotter utmed vissa parkvägar och vid tunnelbanor. Klotteret återkommer. De olika fastighetsägarna verkar inte samordna sin sanering. Det blir inte något intryck av att sanering gjorts, eftersom det bitvis är sanerat, bitvis osanerat.

Skolbyggnaderna

Vid kartläggningen 2004 var skolbyggnaderna i Farsta och Vantör sällan nedklottrade. Det förekom ibland. Men klotteret togs mycket snabbt bort. Intresset för att klottra på dessa byggnader tycks vara förhållandevis litet, trots att byggnaderna som regel har mycket stora och lämpliga ytor för klotter. Läget var lika gått 2005.

Överväganden

I Farsta närpolisområde har klotter följts upp sedan hösten 2004. Uppföljningen bör fortsätta under 2006.

Under den fortsatta kartläggningen bör det bli möjligt att se tendenser till ändringar i utvecklingen och få en bättre bild av problemen men också en uppfattning om lämpligheten av även andra åtgärder än dem som gjorts hittills.

Redan nu finns det på sina håll ett samarbete mellan fastighetsägare och tomträtthavare vid sanering av klotter. Men ett sådant samarbete bör utvecklas i särskilt utsatta områden av Farsta närpolisområde.

Försök med graffiti i ”ordnade former” bör dessutom övervägas, eftersom några sådana försök visat sig relativt framgångsrika.

Förslag

I rapporten föreslås

- a) att uppföljningen fortsätter under 2006,
- b) att rapporten sprids bland i första hand fastighetsägare, tomträtthavare och företagare i Farsta Närpolisområde,
- c) att rapporten delges Fortum och SL.

1 Bakgrund och allmänt om uppföljningen

De båda lokala brottsförebyggande råden i Farsta och Vantör har klotterfrågan på sina program.

Frivilligsamordnaren vid de båda råden har lämnat en rapport till de båda råden om en kartläggning av klottret i Farsta närpolisområde under 2004. Den är daterad den 2 januari 2005.

Kartläggningen följdes upp under hösten 2005 i samma område. Det gjordes i grannstödsprojektet. Resultatet av genomgången kommenteras i det följande.

Rapporten den 2 januari 2005 är inte med som en bilaga till den redovisning av läget som lämnas i det följande. Den som vill sätta sig in i läget i detalj vid tiden för kartläggningen hänvisas till rapporten. Den finns att tillgå hos råden.

I följande rapport redovisas inte uppföljningen så detaljerat som i rapporten om kartläggningen av klottret 2004. I det följande visas endast en del foto för att illustrera några slutsatser om läget på klotterfronten.

2 Vad har uppföljningen i grannstödsprojektet avsett?

Dagvandrare i grannstödsprojektet har uppmärksammat förekomsten av klotter under sina pass i Farsta och Vantör under hösten 2005. För att få en bättre bild av läget har mobilen med

kamerafunktion använts för att fotografera olika typer av klotter.

Genomgången av rapporterna och fotona visar att det i varje fall finns tre former av klotter – kladd, taggar och målningar.

2.1 Kladd

En form som av allt att döma utförs av barn eller ungdomar i nedre tonåren. Det är enstaka namn eller oordnade streck. Ofta inte särskilt omfattande klotter.

2.2 Taggar

Den andra formen är ”tags” och mer eller mindre ordnat klotter. Taggen är ett ”bomärke”. Det lär vara ett sätt att visa att taggens ägare varit på platsen. Till bilden hör att en yta som klottrats med tags ofta har mängder av taggar med vidhängande klotter. Intrycket är då att klottret är omfattande.

2.3 Målningar

Den tredje formen är vad som kan kallas ”målningar”. Här är det som regel fråga om klotter över större ytor. Målningarna består som regel av dekorativa texter och bilder i mer eller mindre invecklade mönster men även med olika abstrakta objekt.

3 Förekomsten av kladd, taggar och målningar

3.1 Områden med radhus och villor

Dagvandrare i grannstödsprojektet har inte sett *kladd och taggar på radhus och villor* – med ett undantag. Det gäller en villa vid Tallkrogens tunnelbanestation.

Att dagvandrare inte sett något liknande på andra håll, hänger sannolikt samman med att varje försök att klottra uppmärksammas tidigt av fastighetsägaren och att denne sanerar snabbt. Tallkrogsfallet är ett undantag.

Fastigheten ligger mycket nära uppgången till tunnelbanestationen. Betongpelarna till viadukten är också mycket nedklottrade. Liksom en kiosk nära tunnelbanestationen.

Läget är alltså detsamma som 2004. Intrycket av ”vanvård” är särskilt starkt eftersom Tallkrogen i övrigt är ett trivsamt villasamhälle med välsköta trädgårdar.

Skydd vid busshållplatser är ofta nerklottrade. Det gäller också många *lyktstolpar och relativt många vägskyltar och andra skyltar*.

Läget är alltså detsamma som 2004. Det gäller hela Farsta närpolisområde. Det är inte något speciellt för Tallkrogen.

Foto hösten 2004

Foto hösten 2005

Vad nu sagts gäller även klotter på *kabel - och ledningsskåp som satts upp av Fortum eller TeliaSonera* – eller deras föregångare. Man kan säkert säga att alla sådana skåp är nerkladdade – utan att göra sig skyldig till någon överdrift. Det gäller även *postens förvaringsskåp till hjälp vid distribution av post*.

Förhållandena i nyss angivna delar är alltså desamma som 2004 – inte bara i Tallkrogen utan i hela Farsta närpolisområde.

När det gäller större byggnader som tillhör Fortum och SL är läget något annorlunda. Se punkterna 3.4 och 3.5 i det följande.

3.2 *Områden med flerfamiljshus*

Kladd och taggar på flerfamiljshus är inte vanligt. Där tycks det ha skett en förbättring jämfört med 2004.

3.3 *Skolor*

Kladd på skolbyggnader har dagvandrare sällan sett, även om de ibland ser att någon yta på en skolbyggnad sanerats.

Skälet till det gynnsamma läget är enligt uppgift att SISAB Skolfastigheter i Stockholm AB låter ta bort kladd, taggar och målningar inom 24 timmar – i vissa fall snabbare.

Den modellen leder tydligen till mindre klotter. Klotter är ju till för att synas. Det uppnår inte klottrarna i dessa fall.

När det gäller skolor är förhållandena lika goda som under 2004.

3.4 *Kommunala vägar och parker*

Kladd är vanligt utmed parkvägar med byggnader och andra ”objekt”. Det gäller i synnerhet gångvägar som passerar en viadukt. Betongen, kaklet eller annan väggbeklädnad i ”tunneln” eller omedelbart utanför den är ofta nerklottrad.

Kommunen har sanerat klottret på många håll i närpolisområdet under 2005. Det är en märkbar förbättring sedan 2004.

Men det har inte alltid skett samordnat av ansvariga förvaltningar och andra fastighetsägare. Ett exempel på det är parkvägen från Farsta Centrum till Magelungsvägen.

Byggnaderna för Farsta Gymnasium saneras exemplariskt.

De två gångtunnlar som finns från Farsta Centrum saneras av allt att döma *inte* samtidigt. När den ena sanerats, är den andra nerklottrad och vice versa.

Intrycket av vanvård utmed denna parkväg är särskilt framträdande på grund av att Fortum inte sanerar en mindre byggnad vid parkvägen nära Centrum.

Den oordningen känns särskilt ”tung” eftersom centrumanläggningen sköts exemplariskt. Det gäller även byggnaderna vid Farsta Gymnasium.

Det är förvånande att inte Fortum gjort mer för att hålla den aktuella byggnaden sanerad.

Fortum har på andra håll i närpolisområdet klottersanerat med framgång.

Här nedan anges ett fall där en större Fortumbyggnad klotter-sanerats.

senhösten 2005

hösten 2004

Byggnaden ligger vid slutet av Ågesta Broväg mot Sköndal. Här nedan till höger visas byggnaden nedklottrad hösten 2004 och till höger sanerad senhösten 2005.

Lite klotter har återkommit efter saneringen.

Den SLbyggnad som nämns i nästa punkt har däremot inte klottrats efter saneringen. Frågan är om olika metoder har använts. Är den som SL använt svårare att klottra på?

3.5 Tunnelbanan

Det förekommer mycket klotter på bergssidorna utmed tunnelbanan från Farsta Centrum till Hökarängen. Läget har inte förbättrats sedan 2004.

En SLbyggnad vid Lingvägen mitt emot Söderledskyrkan har däremot sanerats under 2005. Efter den saneringen har klottret inte återkommit. Om det är en tillfällighet eller om det beror på hur saneringen gjorts är i skrivande stund inte klart. Följande foton avser denna byggnad.

Fotot till vänster är taget hösten 2004 och fotot till höger senhösten 2005. Gaveln på den högra bilden är mörk på fotot. Det bör därför sägas att den är utan klotter

Det omfattande klottret på en betongvägg som vetter mot tunnelbanan vid Högdalens centrum har sanerats. Det har inte heller återkommit.

3.6 Köpcentra

Inom själva områdena för köpcentra i Farsta och Vantör förekommer inte klotter - vad dagvandrarerna har kunnat se - men väl i anslutning till centra.

Men det finns undantag.

Vid Rågsveds tunnelbanestation finns nedanstående målning. Det är tydligen ett försök att minska klottret. Ett landskap har målats på betongen. Tunnelbanan går här uppe på en slänt. Fotot är taget nere från Rågsvedsvägen hösten 2004. Målningen har alltså samma utseende – låt vara att den inte längre är lika fräsch.

Invid centrumanläggningen i Rågsved som ligger nära tunnelbanestationen Rågsved finns två större abstrakta stora målningar. De har inte förändrats sedan 2004. Fotona på nästa sida har tagits under senhösten 2005.

Landskap vid tunnelbanan i Rågsved

Målningar av de slag som förekommer på de tre fotona från Rågsveds centrum har inte dagvandrararna påträffat på andra håll i närpolisområdet.

Målningar i närheten av Rågsveds centrum

Förhållandena i och vid Farsta Centrum har behandlats under punkten 3.4 i det föregående.

3.7 *Hökarängen är värst utsatt för klotter*

Värst utsatt för klotter tycks det område vara som kallas Västra Hökarängen – en benämning som förekommer i Regionplanekontorets system med s.k. områdeskoder.

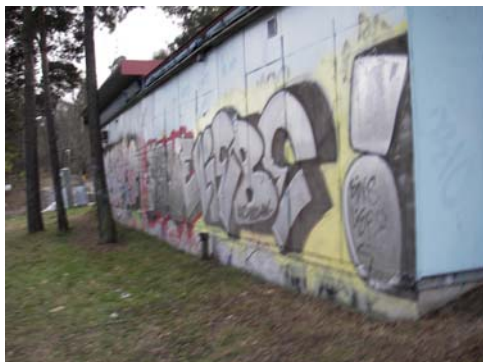
Det är ett område som ligger väster om tunnelbanan mellan Farsta tunnelbanestation och Hökarängens tunnelbanestation. Området börjar vid den senare stationen och sträcker sig omkring halvvägs mot Farsta tunnelbanestation. Det omfattar även Pepparvägen.

Det mest nedklottrade området ligger invid Hökarängens tunnelbanestation och i "parken" utmed tunnelbanan fram till Pepparvägen.

Förhållandena under senhösten 2005 var inte bättre än hösten 2004.

Här ges ett exempel på klotter i detta område. Fotona visar kiosken vid Hökarängens tunnelbanestation.

senhösten 2005

hösten 2004

3.8 *En del av Gubbängen är också utsatt*

Norra delen av Gubbängen – den första delen av Herrhagsvägen – har två platser med omfattande klotter.

Kiosken vid den norra ingången till tunnelbanestationen är kraftigt nedklottrad. Det gäller även en Fortumbyggnad som ligger några hundra meter från kiosken utmed Herrhagsvägen. De båda fotona nedan visar omfattningen. De är tagna senhösten 2005.

4 Överväganden

4.1 *Fortsatt uppföljning*

Den uppföljning av klotter i Farsta närpolisområde som berörts i denna rapport har pågått sedan hösten 2004.

Uppföljningen i grannstödsprojektet bör i varje fall fortsätta under 2006, kanske längre om utvecklingen av klottret i närpolisområdet ger anledning till det – exempelvis minskad frekvens i vissa områden, ökningar i andra eller andra ändringar i utvecklingen som kan kräva nya ansatser – ansatser som inte nu kan föreslås eftersom det saknas underlag för det.

4.2 *Breddad samverkan mellan fastighetsägare i utsatta områden*

Redan nu finns det ett samarbete mellan fastighetsägare och tomträttshavare i fråga om bl.a. klotter. Det finns exempelvis inom HSB-rörelsen.

Men samarbetet i de frågor som avses här bör sannolikt intensifieras i vissa särskilt utsatta områden av Farsta närpolisområde.

I dessa områden bör samarbetet mellan olika fastighetsägare och tomträttshavare breddas att omfatta alla i området.

4.3 *Ett djärvt grepp?*

Vid badstranden nedanför sporthallen med det offentliga badet vid Farsta Gård finns en större byggnad nära stranden.

Långsidorna har målningar. De gjordes för många år sedan. Där förekommer en del seriefigurer i trevliga utföranden. Gavlar-na har mörk träpanel. Målningarna har inte blivit nerkladdade av klotter. Inte heller byggnadens gavlar.

Byggnaden nära badstranden vid Farsta Gård.
Byggnaden är relativt stor – runt 12 x 10 meter.

Med hänsyn till de goda erfarenheter som gjorts vid badet kan man med fog fråga sig om det inte är dags att göra ett prov med ”ordnad” graffiti på andra objekt.

Frågan har nyligen kommit i ett nytt läge.

Enligt SvD den 14 december 2005 fördes diskussioner om inte Kulturskolan i Bromma och i Farsta bör få graffiti på schemat. Ett sätt att möta det stora intresse som finns för bildkonst, menade Stockholms kulturborgarråd - enligt tidningen. Hur det gått i det ärendet vet jag inte i skrivande stund.

Hur som helst kan det vara tid att fundera kring hur graffiti frågan bör tacklas i stort – i den form den fått på byggnaden vid badstranden nära Farsta Gård och i Rågsved eller på något annat lämpligt sätt som kan godtas av flertalet boende.

I rapporten om klottret under 2004 i Farsta närpolisområde diskuterades frågan om ett försök till ett ”ordnat” klotter liksom vid badplatsen vid Farsta Gård och i Rågsved. Den uppföljning som nu gjorts talar för att ett sådant försök bör göras.

Längre gående prov bör dock skjutas på framtiden till dess ett försök hunnits utvärderas och ”fått leva” under en tid.

5 Förslag

Mot den bakgrund som tecknats i denna rapport föreslås

- a) att uppföljningen fortsätter under 2006 så som föreslagits i rapporten,
- b) att rapporten sprids bland i första hand fastighetsägare, tomträttshavare och företagare i Farsta närpolisområde,
- c) att rapporten delges Fortum och SL.

x

x

x